

MEMO

Aan: Leden VOG
Van: bestuurlijk trekkers ondergrond Van Dekken en Sikkema
datum: 5 oktober 2021
betreft: Analyse vaststellingsbesluit gasjaar 2022-2023 en advies instellen beroep

Inleiding

De staatssecretaris heeft op 26 september 2022 het vaststellingsbesluit 2022-2023 bekend gemaakt. NAM moet op grond van dit besluit 2,8 bcm gas winnen uit het Groningenveld. Het gas wordt gewonnen om de productieclusters beschikbaar te houden voor onvoorziene situaties en voor de zogenaamde minimumflow (of waakvlam). De staatssecretaris neemt daarmee een volgende stap in de afbouw van gaswinning uit het Groningenveld. Hij wil het Groningenveld nog steeds in 2023 of 2024 sluiten.

We kunnen tot 11 november 2022 beroep instellen.

Korte schets van het proces tot nu toe

Gasunie Transport Services (GTS) raamde op 31 januari 2022 dat er 7 productieclusters open kunnen blijven waarvoor 1,7 bcm nodig is. NAM stelde vervolgens op basis hiervan een operationele strategie op, maar ook een waarbij 11 productieclusters openblijven. De wettelijke adviseurs, waaronder de regionale overheden, adviseerden de staatssecretaris in mei 2022.

De staatssecretaris stelde het ontwerpbesluit vast. Daartegen zijn in juli zienswijzen naar voren gebracht. Nu is het definitieve besluit genomen.

Advies over het instellen van beroep

We adviseren om beroep in stellen.

Uit onderstaande analyse volgt dat er op één onderdeel aanleiding is om beroep aan te tekenen bij de Raad van State tegen het vaststellingsbesluit. Dit betreft het ontbreken van een SDRA die hoort bij een winning van 2,8 bcm. Deze SDRA is nodig om inzicht te krijgen in de omvang van de versterkingsoperatie. Wij hebben nu geen zicht of de winning van 2,8 bcm ook leidt tot versterking van huizen die de gemeenten nu nog niet hun Lokale Plan van aanpak (LPA) hebben zitten. Op deze manier kunnen we niet toetsen of alle inwoners in een veilig huis wonen. Het is in de wet vastgelegd dat de staatssecretaris bij iedere operationele strategie die hij bij NAM uitvraagt een SDRA voegt. Dat heeft de staatssecretaris niet gedaan voor de winning van 2,8 bcm (maar alleen voor een winning van 1,7 bcm).

Ambtelijk overleg met EZK

Er heeft op 4 oktober 2022 vanuit de kopgroep ambtelijk overleg plaatsgevonden met EZK. In dat overleg zijn de bevindingen van de kopgroep gecheckd en is er bij EZK op aangedrongen om alsnog een aanvullende SDRA ten grondslag te leggen aan het besluit. EZK heeft beaamd dat de bevindingen van de kopgroep correct zijn. Echter heeft de staatssecretaris gemeend dat de SDRA voor 1,7 bcm en het advies van SodM hierop voldoende is om de winning van 2,8 bcm op te kunnen

baseren. Aangegeven is dat wanneer EZK alsnog met een nieuwe SDRA komt de beroepsgrond voor de regio vervalt. Dan is het besluit goed gemotiveerd. EZK heeft kennisgenomen van de ambtelijke Groningse bevindingen en heeft aangegeven dit intern te bespreken.

Bestuurlijk contact met staatssecretaris

Bij de bespreking van voorliggend memo met de bestuurlijk trekkers ondergrond op 5 oktober 2022 gaven zij aan het verstandig te vinden dat naast het reeds afgegeven ambtelijk signaal ook bestuurlijk contact gelegd moet worden met de staatssecretaris. Daarom is besloten dat gedeputeerde Van Dekken na afstemming met de voorzitter van het VOG, contact met Vijlbrief zal opnemen. Afhankelijk van wanneer het contact met de staatssecretaris zal plaatsvinden zal hierover óf maandag 10 oktober mondeling in het VOG óf eerder in schriftelijke vorm terugkoppeling aan het VOG plaatsvinden.

Beroep bij de Raad van State

Wanneer de Raad van State ons beroep behandelt zal dit naar verwachting niet leiden tot een uitspraak waarin de staatssecretaris wordt gedwongen de winning te verlagen. Wel kan de uitspraak zijn dat de staatssecretaris het besluit beter moet onderbouwen. De staatssecretaris moet dan vervolgens een nieuw besluit nemen.

Voorlopige voorziening

Omdat het gasjaar 2022-2023 per 1 oktober 2022 al van start gegaan is, moet er niet alleen beroep bij de Raad van State worden aangetekend, maar moet parallel bij de voorzieningenrechter een voorlopige voorziening worden aangevraagd waarin we vernietiging van het besluit eisen. Als we dit niet doen zal de Raad van State ons beroep pas begin 2023 behandelen en hebben wij tot dat moment geen zicht op de benodigde versterking voor een winning van 2,8 bcm.

Tijdpad

10 oktober:	VOG
25 oktober:	lokale besluitvorming
26 oktober - 10 november	mogelijkheden voor colleges om besluit met raden en Staten bespreken
11 november:	einde beroepstermijn

Communicatie

Wanneer wordt besloten om beroep in te stellen, moet hier zorgvuldig over worden gecommuniceerd. Daarover volgt verder advisering.

Advies:

1. Besluiten om beroep aan te tekenen tegen het vaststellingsbesluit 2022-2023.
2. Dit advies ter bespreking voorleggen aan het VOG van 10 oktober 2022

Analyse instellen beroep tegen vaststellingsbesluit 2022-2023

Hierna volgt een analyse op basis van de ingediende zienswijzen

In de kadertjes treft u (doorgenummerd) telkens de punten aan die zijn opgenomen in de zienswijze. Daaronder volgt de analyse van de kopgroep op grond van het vaststellingsbesluit en een conclusie of dit punt wel of niet aanleiding geeft om beroep in te stellen.

1. Leveringszekerheid

1. vasthouden aan het regime niet meer dan nodig en bepalen dat 1,7 bcm gas gewonnen mag worden

Voor het Groningenveld is het principe 'niet meer dan nodig' wettelijk vastgelegd. Het houdt in dat het Groningenveld alleen ingezet mag worden voor de leveringszekerheid waarbij eerst andere middelen ingezet moeten worden. Het Groningenveld is op die manier sluitstuk van de leveringszekerheid. Gasunie Transport Services (GTS) doet hiervoor een jaarlijkse raming.

De raming van GTS van 31 januari 2022 was dat 1,7 bcm gas gewonnen moet worden voor de leveringszekerheid. Voor een winning van 1,7 bcm zijn 7 productieclusters nodig. Om wendbaar te blijven in de huidige mondiale ontwikkelingen adviseerde GTS ook om voor het gasjaar 2022-2023 nog niet definitief 5 van de 11 clusters te sluiten maar ze allemaal (= 11 clusters) tot 1 april 2023 operationeel te houden. Hiervoor is een winning van 2,8 bcm nodig. In zijn ontwerpbesluit volgde de staatssecretaris dit advies. Wendbaarheid is echter geen geldige reden om gas te winnen uit het Groningenveld, dat is alleen leveringszekerheid. Om die reden hebben wij in onze zienswijze opgenomen dat de staatssecretaris moet besluiten tot een winning van 1,7 bcm.

Op 16 september 2022 heeft GTS de staatssecretaris een aanvullend advies gegeven. Sinds het oorspronkelijke advies van 31 januari 2022 is de situatie zowel aan de aanbod- als aan de vraagkant gewijzigd en daardoor stelt GTS de raming bij naar 2,8 bcm. Dit is nodig voor de leveringszekerheid.

De staatssecretaris heeft de motivering van het besluit hierop aangepast. Het vaststellingsbesluit zelf (hoofdstuk 7 van het vaststellingsbesluit) is echter niet aangepast, dat is nog steeds gebaseerd op de raming van 31 januari 2022. Formeel is dit onjuist, maar uit de motivering van de staatssecretaris blijkt dat het besluit nu gebaseerd is op het aanvullend advies van 16 september 2022. Een eventueel beroep op dit punt leidt ertoe dat de staatssecretaris het besluit in hoofdstuk 7 in die zin moet veranderen dat de juiste raming van GTS wordt genoemd; dat is een kwestie van een datum veranderen. Het leidt niet tot een verlaging van het winningsniveau. Dit is daarmee geen reden om beroep aan te tekenen.

2. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen

*2. een nieuwe SDRA vragen als wordt vast gehouden aan 2,8 bcm;
3. de adviezen van TNO overnemen en de door hen voorgestelde modelaanpassingen aan de SDRA doorvoeren;
5. ook de P90-adressen die uit de door TNO geadviseerde modelaanpassingen komen laten beoordelen om te onderzoeken of deze aan de veiligheidsnorm voldoen;
6. NCG opdracht geven om ruimhartiger om te gaan met het toevoegen van adressen aan de versterkingsopgave;
7. zorgen dat de capaciteit bij de NCG en de bureaus en aannemers voor het uitvoeren van de versterkingsadviezen (ontwerp, voorbereiden en uitvoeren) dusdanig omhooggaat, dat er voldoende capaciteit ontstaat om de opgave ook daadwerkelijk binnen enkele jaren af te ronden;
8. zorgen voor voldoende (reguliere) beoordelingscapaciteit, bijvoorbeeld om de hogere uitval vanuit de typologieaanpak te kunnen opvangen;*

- 9. waardevolle lessen uit de dorpenaanpak meteen toepasbaar maken voor andere dorpen/gebieden;*
- 10. NCG opdracht geven om de Lokale Plannen van Aanpak als opdracht te beschouwen en deze te verwerken in het MJVP en niet andersom;*
- 11. NCG meer regelruimte bieden en mandaat geven om maatwerk te kunnen leveren. Dat betekent geen controle vooraf door het ministerie;*
- 12. oplossingen bieden wanneer er onvoldoende capaciteit is, bijvoorbeeld door minder vanuit aansprakelijkheid van NAM te kijken.*

2a. SDRA

NAM moet op basis van de raming door GTS een operationele strategie maken. De operationele strategie moet worden onderbouwd met een SDRA (artikel 52c, lid 4 onder c Mijnbouwwet). De SDRA bevat onder meer een analyse van het aantal gebouwen dat niet voldoet aan de veiligheidsnorm (artikel 1.3a.2, lid 2 Mijnbouwregeling). De SDRA is ook de basis voor het bepalen van het risicoprofiel en het lokale plan van aanpak voor het versterkingsprogramma (artikel 4, lid 4 en artikel 6, lid 1 en 5 Besluit versterking gebouwen Groningen). Het tempo van versterken van gebouwen moet meegewogen worden in het vaststellingsbesluit (artikel 52d, lid 2 onder c Mijnbouwwet).

NAM heeft één operationele strategie gemaakt voor de situatie dat 7 productieclusters openblijven en één voor de situatie dat 11 productieclusters openblijven. TNO heeft een SDRA opgesteld gebaseerd op de raming van GTS van 31 januari 2022, dus uitgaande van 7 productieclusters en 1,7 bcm gaswinning. TNO heeft daarnaast een gevoeligheidsanalyse uitgevoerd omdat TNO vindt dat dat beter is. De gevoeligheidsanalyse is beperkt tot de veiligheidsnorm, dus tot P50-adressen.

In onze zienswijzen hebben wij aangegeven dat een aanvullende SDRA nodig is wanneer de staatssecretaris de hoogte van de gaswinning op 2,8 bcm wil vaststellen. Dat is het geval. De staatssecretaris heeft echter geen aanvullende SDRA laten opstellen. Dit is volgens hem niet nodig omdat dit niet tot andere inzichten over de veiligheid zal leiden. SodM en de Mijnraad geven aan dat het openhouden van 11 in plaats van 7 productieclusters geen gevolgen heeft voor de veiligheid, omdat de drukverschillen in het veld bepalend zijn. De staatssecretaris vindt het voldoende aannemelijk dat gebouwen die niet voldoen aan de veiligheidsnorm voldoende in beeld zijn. Conform de Mijnbouwregeling hoeft alleen onderzocht te worden welke gebouwen niet voldoen aan de veiligheidsnorm 10^{-5} (in de SDRA aangeduid met P50). Sinds gasjaar 2020-2021 blijken er geen nieuwe gebouwen te zijn die niet voldoen aan de veiligheidsnorm terwijl de gaswinning hoger was.

De staatssecretaris heeft dus geen aanvullende SDRA opgesteld. Dit is een beroepsgrond.

Gaswinning leidt nog steeds tot veel problemen voor inwoners. Elk besluit over gaswinning moet dan ook zorgvuldig tot stand komen. Niet alleen omdat de wet dat vereist, maar ook en vooral omdat inwoners er recht op hebben te zien dat hun belangen serieus en zorgvuldig worden meegewogen. Zeker waar het een geringe inspanning is voor de staatssecretaris, mag verwacht worden dat inwoners de maximale zekerheid geboden wordt dat veiligheid van hun woon- en werkomgeving in beeld is gebracht en is meegewogen. Het uitvoeren van de SDRA mag geen kwestie zijn van de aanname van de staatssecretaris dat het niets toevoegt of van de mening van SodM of de Mijnraad. Overigens adviseert de Mijnraad om juist wél een aanvullende SDRA uit te voeren vanwege de transparantie.

De staatssecretaris maakt een eigen afweging om geen opdracht te geven voor een aanvullende SDRA. Die ruimte heeft de staatssecretaris op grond van het wettelijk kader echter niet. De staatssecretaris gaat eraan voorbij dat de SDRA tot nu toe, ondanks de afbouw van de gaswinning, elk jaar nog heeft geleid tot het opnemen van nieuwe adressen aan het versterkingsprogramma. Ook de gevoeligheidsanalyse bij de raming van 1,7 bcm laat zien dat er nog 37 adressen in beeld komen die niet in het versterkingsprogramma zijn opgenomen. Alleen een feitelijke beoordeling van deze adressen laat zien of dit te conservatief geanalyseerd is of niet. Er is gelet op de praktijk geen reden om aan te nemen dat het versterkingsprogramma volledig is. De Advies Commissie Veiligheid Groningen (ACVG) doet onderzoek naar de vraag of de aanname terecht is dat een gebouw voldoet aan de veiligheidsnorm wanneer het niet is opgenomen in het versterkingsprogramma op basis van de SDRA. De uitkomsten van dit onderzoek zijn nog niet bekend.

In de Nota van Antwoord zegt de staatssecretaris dat het kan voorkomen dat nieuwe gebouwen aan de versterkingsoperatie worden toegevoegd 'doordat de ruimtelijke verdeling van het seismisch risico verandert of doordat de nieuwste inzichten aanleiding geven tot een ander risicoprofiel'. Dan moet er natuurlijk wel een SDRA zijn uitgevoerd en dat is nu niet het geval, althans niet voor de geraamde 2,8 bcm.

In onze zienswijze hebben wij de staatssecretaris opgeroepen om ook de P90-adressen die uit de door TNO geadviseerde modelaanpassingen komen te laten beoordelen om te onderzoeken of deze aan de veiligheidsnorm voldoen. In de Nota van Antwoord zegt de staatssecretaris dat bewoners daarmee onnodig bezorgd worden gemaakt. De gevoeligheidsanalyse is een extra conservatisme ten opzichte van het geadviseerde model. Een analyse van P90 adressen is een stapeling van conservatismen terwijl het realistisch is dat een gebouw als veilig uit de beoordeling komt. Het onnodig toevoegen van gebouwen heeft ook een vertragend effect op het versterkingsprogramma.

Het opnemen van gebouwen werkt echter alleen maar vertragend wanneer uit een analyse van P90-adressen blijkt 1) dat er P90 adressen zijn die 2) een hoger risicoprofiel krijgen dan adressen die al in het programma zijn opgenomen. Als dit al zo is dan is de vertraging idan gerechtvaardigd omdat gebouwen met een hoger risicoprofiel sneller bekeken moeten worden dan adressen met een lager risicoprofiel.

Wanneer de adressen als veilig uit de beoordeling komen, hebben bewoners zich inderdaad onnodig zorgen gemaakt over hun veiligheid. Maar ook dat is geen reden om de analyse niet te doen. Nu is de situatie dat de staatssecretaris er geen onderzoek naar doet en bewoners zich daardoor ook zorgen maken. De periode van onzekerheid kan bij analyse worden afgesloten met de zekerheid dat de woning veilig is wanneer de woning is beoordeeld. Dat is het niet het geval als de staatssecretaris geen analyse laat maken; dan blijft onzeker of dat een terecht besluit is of niet. De onzekerheid blijft in dit geval.

Op basis van de Mijnbouwwet moet een SDRA inzichtelijk maken in hoeverre wordt voldaan aan de veiligheidsnorm: P50. Het versterkingsprogramma bevat echter ook P90 adressen. Duidelijkheid over P90 adressen is nodig om gemeenteraden inzicht te geven in de prioritering in de lokale plannen en inzicht aan de staatssecretaris te geven over het tempo van versterking. Daaruit volgt dat een SDRA feitelijk P90 adressen moet bevatten.

Door het ontbreken van de aanvullende SDRA:

- ontbreekt inzicht in het veiligheidsrisico bij het uitvoeren van de operationele strategie;
- is het veiligheidsrisico voor inwoners onvoldoende in beeld gebracht en afgewogen;
- ontbreekt het prioriteringsinstrument voor gemeenten voor de lokale plannen van aanpak;
- is er een onvolledige afweging gemaakt over het tempo van de versterking.

Bij het instellen van beroep moeten we ook een aantal zaken tegen elkaar afwegen:

- de staatssecretaris bouwt gaswinning af en blijft zich inzetten voor beëindiging van het Groningenveld in 2023-2024;
- dat neemt niet weg dat elk vaststellingsbesluit deugdelijk moet zijn gemotiveerd;
- in het vaststellingsbesluit is goed gemotiveerd dat 2,8 bcm nodig is voor de leveringszekerheid;
- een verlaging van de hoogte van gaswinning en/of vernietiging van het besluit is daarom niet aan de orde;
- het doel van het beroep is om een deugdelijk gemotiveerd besluit te krijgen, niet om de hoogte van de gaswinning te veranderen.

2b. Modelinstellingen TNO

De staatssecretaris volgt op advies van SodM niet het advies van TNO om de nieuwste modelinstellingen voor de SDRA te gebruiken. Dat betekent dat we geconfronteerd blijven worden met een SDRA waarvan TNO aangeeft dat het beter kan. Dat wekt onzekerheid op bij de inwoners van het gebied die moeten kunnen vertrouwen in de wijze waarop de veiligheid in beeld wordt gebracht.

Dit is echter geen beroepsgrond.

2c. Capaciteit NCG

In de zienswijze hebben we beschreven dat de uitvoeringscapaciteit voor de versterkingsopgave onvoldoende is, en dat het daarom van belang is dat er voor de bewoners andere en bereikbare oplossingen moeten worden geboden. We voorzien een stuwmeer in de uitvoering.

We hebben aangegeven dat wanneer de staatssecretaris niet in staat is om voldoende capaciteit bij NCG te organiseren, hij naar andere oplossingen moet kijken. Bijvoorbeeld door minder vanuit aansprakelijkheid te kijken, maar meer naar logische en bereikbare oplossingen voor bewoners.

De staatssecretaris geeft aan te werken aan vergroting van de uitvoeringscapaciteit. Bovendien worden er door de NCG bouwtafels georganiseerd. Ook geeft de staatssecretaris aan dat elke eigenaar onlangs door de NCG is geïnformeerd wanneer de woning aan de beurt is voor opname en beoordelen.

Onze zorg over de capaciteit is terecht. Er is sprake van zoveel vertraging vanuit 2021 en 2022 dat er in 2023 zeer weinig nieuwe adressen tot uitvoering kunnen komen. De door de staatssecretaris aangehaalde brieven over de voortgang per adres (n.a.v. de motie Seegers) geven de eigenaren niet de helderheid die gesuggereerd wordt uit de beantwoording door de staatssecretaris.

We hebben aangedrongen op meer capaciteit in de reguliere beoordelingsmethodieken, in verband met de (hogere) uitval vanuit de typologieaanpak. De staatssecretaris geeft aan dat alle beoordelingen eind 2023 zullen zijn afgerond op een aantal complexe gebouwen na (agrarische bedrijven en erfgoed). Daar waar geen typologieën tijdig beschikbaar komen, zal de NPR-methodiek worden gehanteerd door middel van één-op-één-beoordelingen. Waar mogelijk wordt de praktijkaanpak ingezet bij typologie uitval.

Inmiddels weten we dat er onvoldoende reguliere beoordelingscapaciteit beschikbaar is om de hoeveelheid uitgevallen (en nog uit te vallen) adressen te beoordelen voor eind 2023 en ook de genoemde praktijkaanpak is nog niet implementeerbaar in 2023. Kortom, de stelligheid waarmee de staatssecretaris stelt dat de beoordeling in 2023 is afgerond betwijfelen wij en de staatssecretaris neemt een voorschot op een aanpak die er nog niet is.

De dorpenaanpak wordt door de staatssecretaris gepresenteerd als crisisaanpak en een mogelijkheid om te versnellen. We hebben de staatssecretaris erop gewezen dat dit alleen kan met voldoende (uitvoerings)capaciteit, zonder dat dit leidt tot verschuiving hiervan (waterbedeffect).

De staatssecretaris voorziet geen verschuiving in capaciteit vanwege de wijze waarop de vier dorpen in het Lokaal Plan van Aanpak van de gemeente Eemdelta is opgenomen.

Het is echter geen grond voor het instellen van beroep.

2d. Rol en ruimte NCG

We hebben opgeroepen om de NCG meer regelruimte te geven. Wij zien in de praktijk dat NCG regelmatig vastloopt in haar eigen procedures en verantwoordingsstructuur. Maatwerk wordt daarmee moeilijk, want er moet al vrij snel een juridische onderbouwing worden aangeleverd wat leidt tot lange processen.

De staatssecretaris geeft aan dat de versterkingsoperatie maatwerk is. Hij geeft aan dat er een reorganisatie is geweest waarmee de NCG 'dichter' bij de gemeenten als opdrachtgever voor projecten kan zitten. Ook geeft hij aan dat er reeds sprake is van een aanpassing van het mandaat binnen NCG waardoor beslissingen ook op het niveau van projectleiders en daarmee sneller kunnen worden genomen.

De gemeenten zullen in de dagelijkse praktijk moeten ervaren in hoeverre het mandaat binnen de NCG de gewenste versnelling en regelruimte geeft. Het is geen grond voor beroep.

2e. MJVP

In onze zienswijze hebben we aangegeven dat de staatssecretaris aan de NCG opdracht moet geven om de Lokale Plannen van Aanpak als opdracht te beschouwen en deze te verwerken in het Meerjaren Versterkingsplan (MJVP) en niet andersom.

In de Nota van Antwoord geeft de staatssecretaris aan

'Het LPA is leidend en wordt opgesteld op basis van het MJVP dat NCG samen met de gemeenten heeft opgesteld. Hierover vindt afstemming plaats tussen NCG en gemeente. De Raad stelt het LPA vast. Vervolgens wordt het MJVP, indien nodig, naar aanleiding van het LPA aangepast. Mochten er redenen zijn om de prioritering aan te passen dan overlegt NCG hierover met de gemeente.'

Wij concluderen hieruit dat het aan de gemeenten is om er scherp op te zijn dat hun LPA onverkort door de NCG wordt verwerkt in het MJVP. Het LPA is immers leidend.

Het is geen grond voor beroep.

3. Afhandelen schade

- 13. het IMG regelruimte en budget geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden;*
- 14. er bij het IMG op aandringen om zich meer te richten op het oplossen van problemen van bewoners en minder op het afhandelen van de aansprakelijkheid van NAM;*
- 15. het IMG de mogelijkheid geven om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige behandeling van de schademelding aan te bieden, waarbij niet elke schade bediscussieerd wordt;*
- 16. zorgdragen voor de realisatie van één loket voor mijnbouwschade in Groningen.*

De zienswijzen leiden niet tot een ander besluit.

In de Nota van Antwoord wordt aangegeven dat het IMG verschillende maatregelen treft om de schadeafhandeling ruimhartig vorm te geven: het effectgebied is ruim afgebakend tot de grens waar de kans op schade 1 op 10.000 is. In geval van twijfel, wordt in het voordeel van bewoners besloten, het IMG ondersteunt en ontzorgt bewoners, bewoners kunnen ondersteuning krijgen in procedures tegen schadebesluiten, er zijn vangnetten zoals de Commissie bijzondere situaties. Het IMG legt het wettelijk bewijsvermoeden ruimer uit dan de Hoge Raad vereist.

Dit zijn betere voorbeelden van ruimhartigheid dan de staatssecretaris in het ontwerpbesluit geeft.

Toch is dit nog niet de vorm van ruimhartigheid waar veel bewoners behoefte aan hebben.

De staatssecretaris vindt niet dat er reden is om het wettelijk bewijsvermoeden toe te passen anders dan voor het Groningenveld, gasopslag Norg en in de toekomst gasopslag Grijpskerk. De CM en het IMG hebben werkafspraken gemaakt over de behandeling van schademeldingen. Het IMG beoordeelt een melding eerst op grond van het wettelijk bewijsvermoeden. De staatssecretaris is in gesprek met CM en IMG om te bekijken of de éénloket-gedachte het proces voor bewoners kan verbeteren.

Alhoewel de staatssecretaris niet tegemoet komt aan de zienswijzen, is er geen reden om beroep in te stellen. Ons punt over één loket voor mijnbouwschade raakt niet aan de hoogte van de gaswinning waarmee dit geen beroepsgrond is. Wel is dit een punt dat we vanuit de regio weer op de bestuurlijke tafel moeten brengen.

4. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning

- 17. vasthouden aan het regime niet meer dan nodig en te bepalen dat 1,7 bcm gas gewonnen mag worden;*
- 18. inzet blijven richten op een versnelde sluiting van het Groningenveld, ondanks de huidige geopolitieke-ontwikkelingen;*
- 19. concrete maatregelen nemen zoals die vanuit de regio zijn aangedragen voor onder meer sociale ondersteuning en de agrarische sector;*

20. de effecten van gaswinning op maatschappelijke ontwrichting in overleg met de regio voortdurend monitoren zodat de staatssecretaris slagvaardig passende maatregelen kan nemen;
21. voor de definitieve sluiting van het Groningenveld alternatieven inventariseren om risico's op te kunnen vangen van onderbrekingen van de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas, zodat de staatssecretaris niet terug hoeft te vallen op het Groningenveld.

In ons advies en de zienswijze op het ontwerp vaststellingsbesluit hebben wij de staatssecretaris geadviseerd zijn inzet te blijven richten op een versnelde sluiting van het Groningenveld, ondanks de geopolitieke ontwikkelingen. In het vaststellingsbesluit houdt de staatssecretaris vast aan het uitgangspunt om in het najaar van 2023 of uiterlijk 2024 de decennialange gaswinning uit het Groningenveld te beëindigen. Het sluiten van het Groningenveld is volgens het Kabinet de beste manier om de veiligheid op korte termijn te verbeteren en op lange termijn te garanderen. Met het stoppen van de gaswinning wordt de grootste oorzaak van de maatschappelijke ontwrichting als gevolg van de gaswinning en aardbevingen weggenomen. Vanuit het perspectief van de veiligheidsrisico's, maar ook de maatschappelijke impact en de gezondheidseffecten van de gaswinning is het goed dat de staatssecretaris vasthoudt aan dit uitgangspunt. Tegelijkertijd zijn de problemen hiermee nog lang niet voorbij. Ook nu we het einde van winning uit het Groningenveld naderen, is nog steeds verscherpte aandacht voor de maatschappelijke gevolgen van de gaswinning en gerelateerde problematiek nodig.

Vanwege de vele onzekerheden die gepaard gaan met de oorlog in Oekraïne en de gevolgen voor de gasmarkt in Europa en Nederland, en de oplevering en werking van de stikstoffabriek in Zuidbroek, kan de staatssecretaris nog geen zekerheid geven over de definitieve sluitingsdatum van het Groningenveld. Het toch in eerste instantie openhouden van meer winningslocaties dan eerder geadviseerd zal vragen oproepen en opnieuw onzekerheid teweegbrengen onder onze inwoners. We kunnen de onderbouwing van de staatssecretaris over de hoogte van de winning in relatie tot de leveringszekerheid volgen. Ook geeft de staatssecretaris in zijn besluit aan dat hij de winning uit het Groningenveld als ultimatum remedium zal inzetten wanneer de leveringszekerheid aan de beschermde eindafnemers in het gedrang komt. Verder hebben wij de staatssecretaris gevraagd concrete maatregelen te nemen voor onder meer sociale ondersteuning en de agrarische sector. In het vaststellingsbesluit wordt stilgestaan bij de sociaal-maatschappelijke en gezondheidseffecten van de gaswinning. De staatssecretaris onderschrijft de psychosociale effecten door lange en onzekere trajecten rondom schadeafhandeling en versterken en wil extra geld investeren om de situatie te verbeteren. Het voortzetten en verhogen van de subsidie voor Geestelijke Verzorging Aardbevingsgebied (GVA) tot en met 2026 geeft hiervan blijk, evenals het Nationaal Programma Groningen en het programma Toukomst die zich richten op perspectief voor de toekomst (leefbaarheid en economie). Vanuit de regio worden de maatregelen, het extra budget voor de sociaal-emotionele en geestelijke verzorging en de aandacht voor kinderen en kwetsbare personen ondersteund. Wel blijft onze oproep dat onze inwoners dit uitgevoerd willen zien; ze hebben behoefte aan een overheid die resultaten levert, pas dan kan het vertrouwen weer versterkt worden.

Wij hebben de staatssecretaris opgeroepen de effecten van gaswinning op maatschappelijke ontwrichting in overleg met de regio voortdurend te monitoren, zodat slagvaardig passende maatregelen genomen kunnen worden. In het vaststellingsbesluit geeft de staatssecretaris aan dat de onderzoeken van onder meer de Rijksuniversiteit Groningen (Gronings Perspectief) ook in de komende jaren voortgezet worden. Hiermee worden de gezondheidsrisico's van de gaswinning consequent gemonitord. Hiermee komt de staatssecretaris tegemoet aan onze inzet.

Ten slotte hebben wij de staatssecretaris gevraagd alternatieven te inventariseren om risico's op te kunnen vangen van onderbrekingen van de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas, zodat we niet terug hoeven te vallen op het Groningenveld. In zijn nota van antwoord schrijft de staatssecretaris dat het kabinet diverse maatregelen heeft genomen om de afhankelijkheid van Russisch gas af te bouwen om de risico's die onderbrekingen van de aanvoer van hoogcalorisch gas met zich mee kunnen

brengen te beperken. Allereerst wordt ingezet op energiebesparing en verduurzaming met onder andere de campagne 'zet de knop om' en de Investeringsubsidie duurzame energie en energiebesparing (ISDE). Ten tweede wordt de importcapaciteit van de LNG-infrastructuur nog dit jaar uitgebreid. Daarnaast heeft het kabinet maatregelen genomen om de Nederlandse gasopslagen extra te vullen.

In het vaststellingsbesluit schrijft de staatssecretaris dat de maatschappij ontwrichtende werking van het niet inzetten van het Groningenveld kleiner is geworden ten opzichte van voorgaande gasjaren, omdat de vraag naar gas is afgenomen en we meer hoogcalorisch gas gebruiken en converteren naar laagcalorisch gas. Alleen als de veiligheid van mensen in het geding komt vanwege geen beschikbaarheid van laagcalorisch gas, wil de staatssecretaris als ultimum remedium het Groningenveld inzetten.

Samengevat kunnen we constateren dat de staatssecretaris in zijn besluit ook de maatschappelijke gevolgen van de gaswinning meeweegt en hier aandacht voor heeft. Er is geen aanleiding om vanwege het ontbreken van deze afweging de maatschappelijke ontwrichting aan te grijpen als reden om beroep in te stellen.